

Kurzus kódja(i): FLMD-212:5, FLMD16-212.04, FLMD-312:44, FLMD16-312.03

Kurzus címe: Magyar bűnügyi filmek az államszocializmus korában

Tanár neve: Gelencsér Gábor

Kurzus időpontja, helye: hétfő 12 30-14 00 -137

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: Az 1945 utáni időszak magyar filmtörténetét elsősorban a szerzői film paradigmájában szokás megfogalmazni. A népszerű (populáris vagy műfaji) filmgyártás helyzete az államszocializmus 1948 és 1989 közötti időszakában ellentmondásos, s ennek hatása egészen máig érezhető. A kurzuson a népszerű filmkultúra helyzetét a bűnügyi film reprezentatív korpuszán vizsgáljuk. Mindez részben gazdagíthatja a negyvenéves periódus egyes alkorszakainak leírását, részben segítheti a kortárs magyar filmművészet folyamatainak értelmezését, amelyben a népszerű filmkultúra és benne a bűnügyi film helyzete – az 1989 után megváltozott társadalmi és politikai feltételrendszer ellenére – továbbra is ellentmondásos.

Elsajátítandó kompetenciák: tudás: a mozgóképtörténet nagy korszakainak átfogó, valamint egyes korszakok, irányzatok, nemzeti filmgyártások alapos ismerete, ezen belül kiemelten a múltbeli és kortárs európai és a magyar mozgóképes jelenségek ismerete

képesség: a mozgóképes kulturális jelenségek történeti elemzésének, kritikai értelmezésének képessége magyar és európai kontextusban

attitűd: a mozgóképes jelenségek társadalmi háttérének minél alaposabb megismerésére

autonómia és felelősség: tudatosan reflexió a mozgóképes jelenségek történeti és kulturális beágyazottságára

Módszer: Szemináriumi előadás az adott film által reprezentált korszakról és életműről, majd ezt követően a film szoros elemzése közös szemináriumi munka keretében.

Kurzus teljesítésének követelményei:

- a kötelező filmek és a szemináriumi előadások óráról-órára történő feldolgozása (az óra elején megírt film- és előadás-ismereti teszt 3 alkalommal hagyható ki vagy háromszor lehet sikertelen)
- szemináriumi előadás
- házi dolgozat: egy szabadon választott magyar bűnügyi film elemzése, terjedelem: 8-12.000 karakter, leadási határidő: utolsó óra (május 15.)
- értékelés: május 22., hétfő, 10–11 h, 250 t.

Témák; kötelező és ajánlott filmek:

1. Bevezetés
2. február 20.: Termelési bűnügyek – A Magyar Filmgyártó Nemzeti vállalat rendezői és dramaturgiai munkaközössége: *Gyarmat a föld alatt* (1951) <http://videa.hu/videok/film-animacio/gyarmat-a-fold-alatt-1951-amZAybr0996VCcGk>
ajánlott: Máriássy Félix: *Teljes gőzzel* (1951) <http://videa.hu/videok/film-animacio/teljes-gozzel-1951-bessenyei-ferenc-film-lxHXCgXtapR7OgMw>
3. február 27.: Történelmi bűnügyek – Várkonyi Zoltán: *Merénylet* (1959) http://indavideo.hu/video/Merenylet_Magyar_filmdrama_-_1958
ajánlott: Simó Sándor: *Viadukt* (1982) <https://www.youtube.com/watch?v=9m9nAEih4ik>
4. március 6.: Társadalmi bűnügyek – Palásthy György: *Mindenki ártatlan?* (1961) <https://www.youtube.com/watch?v=LvwWwfhfTLI>
ajánlott: Fehér Imre: *Húsz évre egymástól* (1962)
5. március 13.: Kémfilmek – Várkonyi Zoltán: *Foto Háber* (1963)
ajánlott: Nádassy László: *Fény a redőny mögött* (1965) http://indavideo.hu/video/Feny_a_redony_mogott

-
6. március 20.: Az anyagi haszonszerzés bűnügyei – Bácskai Lauró István: *A hamis Izabella* (1968)
<http://www.dailymotion.com/video/x52am1>
http://www.dailymotion.com/video/x52fvpr_a-hamis-izabella-part-2_fun
ajánlott: Szemes Mihály: *Az alvilág professzora* (1969)
<https://www.youtube.com/watch?v=zGA-NQIECCA>
  7. március 27.: Whodunit-krimik – Bán Róbert: *A gyilkos a házban van* (1970) <https://www.youtube.com/watch?v=gAZpSSIREwk>
ajánlott: Hintsch György: *Kártyavár* (1967)
<https://www.youtube.com/watch?v=O58eq1fuCsl>
  8. április 3.: Bűnügyi paródiák – Révész György: *Az oroszlan ugrani készül* (1969)
http://indavideo.hu/video/Az_orozsolan_ugrani_keszul_HUN_CD1
ajánlott: Oláh Gábor: *A Múmia közbeszól* (1967)
  9. április 10.: Bűnügyi vígjátékok – Várkonyi Zoltán: *Emberrablás magyar módra* (1972) <https://www.youtube.com/watch?v=nxpmQlsNke4>
ajánlott: Keleti Márton: *Fuss, hogy utolérjenek* (1972)
<http://videa.hu/videok/film-animacio/fuss-hogy-utolerjenek-1.-1972-bodrogi-bardy-0FxDUzereyH0z5s>
  10. április 24.: Viktimológiai krimi – március 27.: Dobray György: *Az áldozat* (1979) <https://www.youtube.com/watch?v=sZrl-HGriwo&index=19&list=PL1033DCF61BF4C456>
ajánlott: Szőnyi G. Sándor: *Jó estét nyár, jó estét szerelem* (1971)
<https://www.youtube.com/watch?v=qfl2R-Fv8r0>
<https://www.youtube.com/watch?v=osRS1OHnfW8>
  11. május 8.: Importált nyomozók – Mészáros Gyula: *A pogány madonna* (1980) http://indavideo.hu/video/A_pogany_Madonna
ajánlott: Szalkai Sándor: *Kojak Budapesten* (1980)
http://indavideo.hu/video/Kojak_Budapest
  12. május 15.: Magyar noir – András Ferenc: *Dögkeselyű* (1982)
http://indavideo.hu/video/Dogkesely_1
ajánlott: Fábry Péter: *Nyom nélkül* (1981)
<https://www.youtube.com/watch?v=yxWdNaTD7Rs>

Kötelező irodalom: Bezsenyi Tamás – Lénárt András: „Itt maguknál öröm lehet rendőrnek lenni!” A bűn ábrázolása a Kádár-korszak játékfilmjeiben. *Korall*, 2016/65. 108–136.

Gelencsér Gábor: Népszerű filmkultúra az államszocializmus korában. A magyar bűnügyi film példája, *Hungarológiai Közlemények*, 2016/1. 1–15.
<http://epub.ff.uns.ac.rs/index.php/hk/article/view/1813/pdf>

Kolozsi László: Magyar kopó. Hazai bűnfilmek, *Filmvilág*, 2010/3. 8–11.

Koltai Ágnes: A bűn története. Krimi magyar módra, *Filmvilág* 1986/10. 10–13.

Mecseki Anett: Egy eltűnt zsáner nyomában – A szocialista krimi, <http://magyar.film.hu/filmtortenet/mufajok/egy-eltunt-zsaner-nyomaban-a-szocialista-krimi-mufajelemzes.html>

Pápai Zsolt – Varga Balázs: Hollywoodon innen és túl. Bevezető a magyar műfaji film összeállításához, *Metropolis*, 2010/1. 8–22.

Schreiber András: A testület nyomoz, *Filmvilág*, 2017/1. 20–21.
